

Het College van Burgemeester en Wethouders
van de Gemeente Wijdmeren
T.a.v. mevrouw R. van Rijn
Rading 1
1231 KB LOOSDRECHT

Wijdmeren, 2 februari 2019

Onderwerp: Advies over de nota Armoede en Schuldhulpverlening Wijdmeren 2019-2022

Geacht College,

Op 21 januari 2019 ontvingen wij de nota Armoede en Schuldhulpverlening Wijdmeren 2019-2022 met het verzoek om hierover te adviseren. Hierbij ontvangt u ons advies.

De schouder eronder

Op 23 januari 2019 hebben de vijf organisaties die samenwerken in "Schouder eronder" een brief geschreven aan Vaste Commissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid over een aantal onderwerpen ten aanzien van het armoede- en schuldenbeleid.

Kernboodschappen in deze brief zijn:

- Armoede en schulden zijn een probleem van de samenleving.
Oorzaken van armoede en schulden zijn bijvoorbeeld de beschikbaarheid van betaalbare huurwoningen, het complexe toeslagensysteem en de zorg of mensen met een laag tot middeninkomen nog wel kunnen rondkomen.
- Dit probleem vraagt om een oplossing van de samenleving.
Rijk, werkgevers, maatschappelijke organisaties, wetenschap, burgers, gemeenten en partnerorganisaties moeten de handen ineenslaan en de verantwoordelijkheid nemen voor een duurzame oplossing.
- Rijk, respecteer de beslagvrije voet.
De Rijksoverheid is één van de grootste veroorzakers van schulden en daarmee ook één van de grootste schuldeisers. Dat brengt een grote verantwoordelijkheid met zich mee.
- Benut de kansen van de gegevensuitwisseling in het kader van de vroeg signalering.
- Zorg voor overzicht van vorderingen van het Rijk door clustering van de Rijksincasso en door een sociaal incassobeleid.
- Vraag werkgevers en vakbonden advies over bestaanszekerheid voor mensen met lage en middeninkomens.
- Kinderen in armoede zijn een symptoom van het grotere probleem.

Gemeenten hebben een beperkte invloed op het oplossen van hetgeen hierboven is beschreven. Ze hebben vooral te maken met de gevolgen. Toch is het van belang dat de problemen worden aangepakt. Anders is het dweilen met de kraan open, of roeien tegen de stroom in.

Advies

De Adviesraad is positief over de nota, maar maakt over een aantal punten andere opmerkingen.

Op grond van de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening moet de gemeente een plan opstellen. In 2019 wordt de wet gewijzigd en de Adviesraad gaat ervan uit dat de gemeente anticipeert op deze wijzigingen.

Preventie en vroeg signalering

Plan Vroeg signalering

De Adviesraad is het van harte eens met een eventuele invoering van VPS (Vindplaats van Schulden). Door betalingsachterstanden bij nutsbedrijven, woningcorporaties en zorgverzekeraars te signaleren kan de gemeente eerder actie ondernemen.

Terecht wordt vermeld dat bij complexe schuldenproblematiek ondersteuning en hulp wordt geboden op basis van een plan van aanpak. De Adviesraad is van oordeel dat in voorkomende gevallen ook moet worden voorzien in meer permanente ondersteuning. Het gaat niet alleen om steun als het al mis is en om het oplossen van het probleem, maar ook om het voorkomen van problemen in de toekomst.

De beperking van VPS is ons inziens dat het hier gaat om diensten die voorzien in primaire levensbehoeften. Aangenomen mag worden dat inwoners zich tot het uiterste zullen inspannen om rekeningen voor deze diensten te voldoen. Signalering van schuldenproblematiek vindt dan nog steeds in een te laat stadium plaats.

Grote "life events"

Partijen als SVB, Belastingdienst, UWV en DUO hebben als geen ander zicht op grote "life events" en als gevolg daarvan zicht op risico's van betalingsproblemen bij burgers. Onder andere de genoemde partijen hebben zich bereid getoond om intensief samen te werken met gemeenten, maar privacyregels belemmeren dit. De partijen verenigd in "De schouders eronder" (waaronder ook de VNG) pleiten voor aanvullende experimenteerruimte in het kader van de Brede Schuldenaanpak. De Adviesraad is het eens met dit pleidooi.

De gemeente is voor het invoeren van een dergelijke aanpak in hoge mate afhankelijk van andere partijen.

Risico gerichte benadering

De gemeente heeft door uitvoering van haar taken ook een zekere mate van zicht op grote "life events". Genoemd worden al de aanvraag van een bijstandsuitkering en het keukentafel gesprek bij de aanvraag van WMO voorzieningen. Voor potentiële schuldenproblematiek zijn risicofactoren bekend. De Adviesraad adviseert om een risico analyse op te stellen en op basis van deze risico analyse gericht acties te formuleren. Deze acties kunnen zijn op bepaalde groepen gerichte voorlichtingscampagnes, of gerichte instructies voor personen om bepaalde problematiek te herkennen.

Optimalisering van communicatie en aansluiten bij de mogelijkheden van de inwoner

Communicatie op niveau van laaggeletterden/vereenvoudiging van aanvraagformulieren

De Adviesraad is het uiteraard eens met de genoemde actiepunten. De acties lossen echter slechts een deel van het probleem op. Door het eenvoudiger formulieren wordt de zelfredzaamheid niet groter. Hulp bij het invullen en informatie over de achterliggende regels en problematiek voorziet ons inziens in een behoefte.

Aansluiten bij locaties dorpskernen

De Adviesraad is het eens met dit initiatief. Het kan overigens ook verhindering voor inwoners zijn om gebruik te maken van de faciliteiten dicht bij huis. Niemand loopt graag met schuldenproblematiek te koop en inlopen in de eigen omgeving kan wellicht aanleiding geven voor "roddels". Het is van belang voldoende inloopmogelijkheden in stand te houden die anonimiteit voor de buitenwereld garanderen.

Activerend participatiebeleid

Armoedeval

Uitstroom uit de bijstand naar betaald werk is altijd te prefereren. Men verdient weer het eigen inkomen en men maakt weer deel uit van een ander sociaal netwerk. Bovendien geeft dit een betere uitgangspositie om te solliciteren naar ander en wellicht beter betalend werk. Door de schaduwkanten van met name het toeslagensysteem kan niet iedere uitkeringsgerechtigde zich instroom in betaald werk veroorloven. De Adviesraad is het eens met het selectief inzetten van een uitstroompremie in samenhang met goede informatie over de gevolgen voor de inkomenspositie van de uitstromer.

Uitstroom bevorderen door onregelmatige inkomsten niet af te straffen

De Adviesraad is het eens met de initiatieven op dit gebied.

ZZP'ers behoud van bedrijf tijdens uitkering

De Adviesraad neemt graag kennis van uitkomsten van deze pilot. Ook goede ondernemers kunnen pech hebben en het zou een gemiste kans zijn om die ondernemers datgene te ontnemen waar ze goed in zijn.

Accent op maatwerk in plaats van regels

Een goed initiatief, maar gemakkelijker gezegd dan gedaan. Het is ook makkelijker opgeschreven dan uitgevoerd. De praktijk is weerbarstig. Wellicht vergt het ook wijzigingen in de personele samenstelling. Dit voornemen behoeft ons inziens een nadere uitwerking om een en ander handen en voeten te geven. Zoals het er nu staat is een sympathieke, maar vrijblijvende opmerking.

Armoede terugdringen

Pakket voor kinderen

Kinderarmoede is een groot probleem. De beschreven faciliteiten dringen de armoede niet terug, maar verzachten de gevolgen voor kinderen van het opgroeien in armoede. Het is goed dat de gemeente dit doet en ook het maximaal haalbare, maar het is symptoombestrijding.

Wij zijn het eens met de aansluiting bij SAM&.

Zorgverzekering

De Adviesraad zet vraagtekens bij het nut van het aanbieden van een collectieve zorgverzekering zoals dat nu gebeurt. De keuze van een zorgverzekering/zorgverzekeraars hangt voor een groot deel af van de zorgbehoefte van de individuele inwoner. Dan gaat het met name om de aanvullende verzekering. Het basispakket is bij alle verzekeraars gelijk, al kan de contracteringsgraad van de verzekeraar ook nog een rol spelen. De huidige zorgverzekeraar is bovendien niet de goedkoopste. De mate waarin de eigen bijdragen WMO worden vergoed, speelt ook een rol.

Verder lijken verzekeraars een terugtrekkende beweging te maken bij het bieden van collectieve verzekeringen voor minima.

Ons inziens heeft het aanbieden van een collectieve verzekering voor minima alleen zin als de gemeente een substantiële bijdrage in de kosten levert.

Het geven van een bijdrage in de kosten van het eigen risico is zeer te overwegen om de risico's van het mijden van zorg te beperken.

Hierbij kan nog worden overwogen om geen bijdragen te verstrekken als sprake is van een zogenoemde budgetpolis.

Laagdrempelige schuldhulpverlening

De Adviesraad staat positief tegenover de geformuleerde voorstellen.

Vooraf ten aanzien van Mobility Mentoring zijn de verwachtingen hoog gespannen. De gestructureerde en continue ondersteuning kunnen grote positieve effecten sorteren. Vermeld wordt dat dit extra tijdsinvestering van de schuldhulpverleners vereist. Wellicht kan deze tijdsinvestering worden beperkt door de inzet van kunstmatige intelligentie. Algoritmes spelen al een grote rol in onze samenleving, soms in positieve en soms in negatieve zin. In dit project kunnen algoritmes wellicht positief worden ingezet.

Adviesraad Sociaal Domein Wijdmeren
P/a Hollands End 99
1244 NP ANKEVEEN
Email: arsd-wijdmeren@outlook.com
Website: www.adviesraad-wijdmeren.nl

ASD-2019-7

Tot slot

Wij zijn graag bereid deze brief nader toe te lichten.

Hoogachtend,
namens de Adviesraad Sociaal Domein Wijdmeren.

w.g. M.J. Vredenduin